

OSKARI TOKOIN RAHASTO

Senaattorin elämäntyölle

Rahasto perustuu senaattori Oskari Tokoin (15.5.1873–4.4.1963) muistomerkkitoimikunnan ylijäämävaroihin sekä Suomen Sosialidemokraattisen puolueen ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön lahjoituksiin. Rahasto tukee Oskari Tokoin elämäntyötä ja hänen edustamaansa aatemaailmaa koskevaa tutkimusta ja opiskelua sekä työväenkulttuurin kehittämistä.

Antti Oskari Tokoi syntyi Kannuksessa Kalle Hirven ja Briita Matintyttären perheeseen. Hän kävi neljä luokkaa kansakoulua, mikä oli tuolloin harvinaista. Tuhansien pohjalaisen tavoin Oskari Tokoi lähti 1891 Amerikkaan, missä hän työskenteli kaivosmiehenä. Leadvillessä hän avioitui lumijokelaisen Hannan Ränin kanssa. Perheeseen syntyi kuusi lasta.

Suomeen Tokoi palasi 1900, minkä jälkeen hän toimi kauppiana ja maanviljelijänä. Tokoi oli tullutunut ammattiyhdistystoimintaan jo USA:ssa, ja vuoden 1905 suurlakon aikaan hän oli perustamassa Kannuksen työväenyhdistystä. Hänet valittiin ensimmäiseen eduskuntaan vuoden 1907 vaaleissa, ja 1912 hänestä tuli Suomen Ammattijärjestön puheenjohtaja. Senaatin puhemieheksi Tokoi valittiin 1913. Vuonna 1917 hänet nimitettiin Suomen senaatin johtoon; tämä teki hänestä maailman ensimmäisen sosiaalidemokraattisen pääministerin.

Kansalaissodan puhjettua 1918 Oskari Tokoi toimi punaisten Kansanvaltuuskunnan elintarvikekomissaarina. Maanpakoon lähdettyään hän oli brittien varustaman ns. Muurmannin legioonan apulaisjohtajana. Toisin kuin useimmat suomalaiset sotapakolaiset, Tokoi pysyi sosiaalidemokraattisissa näkemyksissään ja kannatti Suomen säilymistä itsenäisenä. Vuonna 1919 hän muutti Englantiin, mistä hän pääsi 1920 Kanadaan. Seuraavana vuonna hän sai muuttoluvan USA:han ja aloitti työt Raivaaja-lehden toimituksessa. Neuvosto-Venäjälle jäänyt perhe pääsi muuttamaan

Oskari ja Eva Tokoi 1940-luvun lopulla.
Kuva: Museovirasto.

perässä kolme vuotta myöhemmin, mutta kaksi vanhinta lasta jäi Venäjälle. Elämä siirtolaisena ei ollut helppoa, varsinkin kun Tokoi joutui kiistoihin sekä kommunistien että porvarillisten siirtolaisien kanssa. Tästä syystä hän oli ajoittain myös häntä anarkistina pitävien viranomaisten hampaissa. Hanna Tokoin

kuoltua 1938 Oskari Tokoi avioitui Eva Whitaker Johnsonin kanssa 1939. Maanpakolaisuutensa aikana Tokoi seurasi aktiivisesti Suomen tapahtumia ja toimi siirtolaisten ja entisen kotimaan suhteiden lujittamiseksi. Talvisodan sytyttyä 1939 Tokoi ryhtyi pitämään puheita ja keräämään lahjoituksia Suomen hyväksi, ja hänet valittiin Help Finland -järjestön varapuheenjohtajaksi.

Keväällä 1944 eduskunta vapautti Oskari Tokoin vuoden 1918 maanpetossyytteistä säätämällä ns. Lex Tokoin. Vuonna 1948 hänelle myönnettiin Suomen valtion eläkekunnianosoituksena elämäntyöstään. Maanpakolaisuus päättyi 1949, kun Tokoi vieraili Suomessa Suomen Huollon kutsumana. Tällöin hän kävi myös kotiseudullaan Kannuksessa. Tokoi vieraili Suomessa vielä pariin otteeseen ja puhui käynneillään demokratian ja yhteiskuntasuorun puolesta.

Osuuskunta Sigillum/Markus Kivistö

Keski-Pohjanmaan rahasto on yksi Suomen Kulttuurirahaston 17 maakuntarahastosta. Se perustettiin vuonna 1959, jolloin se kuului Etelä-Pohjanmaan rahaston kanssa yhteiseen Pohjanmaan rahastoon. Vuonna 1963 Keski-Pohjanmaan rahastosta tuli oma rahastonsa. Keski-Pohjanmaan rahasto toteuttaa tarkoitustaan, maakunnan henkisen ja taloudellisen kulttuurin vaalimista ja kehittämistä, myöntämällä apurahoja ja palkintoja sekä järjestämällä muutakin kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi/kp.